

Sprawozdanie

Dyrekcji

Spółki przem.-handl. „Kresy“

Spółdzielni z ogran. odpowiedzialnością

w Cieszynie

z czynności za rok 1922.

Nakładem Spółki przemysłowo-handlowej „Kresy“
w Cieszynie.

Sprawozdanie

Dyrekcji

Spółki przem.-handl. „Kresy“

Spółdzielni z ogran. odpowiedzialnością
w Cieszynie

z czynności za rok 1922.

Nakładem Spółki przemysłowo-handlowej „Kresy”
w Cieszynie.

Biblioteka
Tadeusza Regera

0003351

Niniejsze sprawozdanie jest trzeciem z rzędu, które otrzymują P. T. Członkowie. Zawiera ono również niejako zanknięcie prac dotychczasowej Dyrekcji. Jeżeli mamy scharakteryzować rok ubiegły pod względem ogólnym, to trzeba skonstatować ogromne pogorszenie sytuacji na rynku pieniężnym. Niebawym spadek naszej waluty oraz ogromny wzrost drożyzny postawił przedsiębiorstwo handlowe, nie rozporządzające wielkim kapitałem obrotowym, w ciężkiej sytuacji. Banki nie były w stanie udzielać większych kredytów, które dla przedsiębiorstw takich, jak nasze, są koniecznością. Wskutek tego rozwój nasz mógł iść tylko w pewnych kierunkach, gdzie zapotrzebowanie gotówki było mniej silne. W roku sprawozdawczym prowadzono głównie trzy działy, a mianowicie:

1. »Świt«, fabryka zegarów;
2. Księgarnia i dział środków nauk.;
3. Hurtownia.

Inne działy, jak Filja w Równem, Ekspozytura w Dziedzicach zostały w ciągu roku zwinięte z powodu braku odpowiednich sił oraz z powodu braku gotówki. Również Hurtownia musiała z powodu braku kapitału obrotowego ograniczyć handel do minimum.

Fabryka zegarów »Świt«, dzięki dobrej konjunkturze dla przemysłu oraz ostrożnemu prowadzeniu i dzięki poparciu przez Bank Rolniczy w Cieszynie, potrafiła wybudować w bieżącym roku stolarnię do wyrobu szafek zegarowych oraz urządzić lakiernię i wyrób szafek do zegarów kuchennych. Dzięki pozyskaniu siły fachowej do fabrykacji cyrkli prace przygotowawcze posunęły się tak daleko, że wyrób fabryczny cyrkli rozpoczął się z początkiem roku 1923. Pozatem wprowadzono do fabryki szereg maszyn, których dzisiejsza wartość przewyższa o wiele wartość nabycia. W roku sprawozdawczym wyprodukowano naogół 9.042 zegarów. Stan robotników wynosił z początkiem roku 1922 — 56, z końcem roku 91. W porównaniu z rokiem 1921 wzrosła produkcja o 86%, jeżeli się weźmie pod uwagę jakość wyprodukowanych ze-

garów. Stroną ujemną dla fabryki są ciasne ubikacje. Niedomagania te możnaby usunąć jedynie przez wybudowanie odpowiedniej hali, co narazie nie jest możliwe ze względu na wielkie koszty. Sprawą tą zajmie się Zarząd przyszłej Spółki akcyjnej

Księgarnia zyskała dzięki usilnym staraniom członków Dyrekcji oraz dzięki zrozumieniu i poparciu naszych słusznych żądań przez ówczesnego komisarza miasta p. Dra Dudę lokal na Starym Targu, w którym można było dopiero rozwinąć dział księgarski na wielką skalę. Brak kapitału obrotowego nie pozwolił jednak na rozbudowanie odpowiednio tego działu tak, jakby tego wymagały stosunki. Musiano się więc ograniczyć do wyposażenia Księgarni i działu środków naukowych w niezbędne podręczniki i przybory szkolne oraz książki beletrystyczne. W roku sprawozdawczym wydano mapę Azji, Afryki i Ameryki a z książek Dr. Życzyńskiego: »Teorię Dramatu«.

O ile rozwój nasz ma iść w kierunku wytkniętym, musimy wyteńczyć wszystkie siły, ażeby dział wydawniczy rozwinąć jak najbardziej, tak, ażeby mógł zaspokoić w większej części potrzeby naszego szkolnictwa na Śląsku. Do tego potrzebne są większe kapitały, idące już dzisiaj

w setki milionów, które możemy ewentualnie zdobyć przez utworzenie osobnej spółki dla Księgarni, złożonej z dotychczasowych członków. Bez większych kapitałów nie potrafimy nigdy rozwinąć odpowiednio tego działu dla nas tak ważnego. Plan ten, rozważany w łonie Dyrekcji, został już w zasadzie zaakceptowany przez Radę Nadzorczą, wykonanie zaś będzie należało do zadań przyszłej Dyrekcji.

Pod sam koniec roku 1922 przystąpiono do wydania podręcznika Alojzego Milaty i Teofila Skrzypka pod tytułem. »Geografja Polski w formie lekcyj metodycznych. W chwili, kiedy piszemy te słowa, podręcznik ten pojawił się już na rynku księgarskim. W przygotowaniu do wydania znajduje się elementarz dla szkół powszechnych, napisany przez pp. Karola Buzka i Jerzego Kubisza, oprócz tego przygotowuje się wydawnictwo czytanek. O ile warunki pozwolą nam skutecznie nasze zamiary, w ciągu roku 1923 liczba naszych wydawnictw wzrośnie znacznie. Oprócz tego Księgarnia wydaje »Miesięcznik Pedagogiczny«.

Kierownikami Księgarni byli pp. Gołachowski i Rabin, a kiedy z końcem roku prof. Gołachowski ze względu na stan

zdrowia zrezygnował z czynnej pracy w tym dziale, wyznaczono ogólne kierownictwo p. Michałowi Cieśladowi. Na tem miejscu należy wyrazić prof. Gola-chowskiemu serdeczne podziękowanie za ciężką i skuteczną pracę wśród warunków trudnych.

W handlu hurtownym ograniczono się do zaopatrywania członków w węgiel oraz do hurtownego prowadzenia pewnych środków żywności. O ile otrzymamy kredyty żywnościowe, które przyznano już pewnym spółdzielniom w znacznej wysokości, będziemy mogli aprowizację członków w roku bieżącym odpowiednio rozwinąć, co w dzisiejszych czasach jest rzeczą bardzo ważną. Bez odpowiednich kredytów rządowych akcja ta jest niemożliwa, gdyż wymaga wielkich sum, idących w setki milionów.

Wysiłki Dyrekcji zmierzały w roku bieżącym, podobnie jak w zeszłym, do uregulowania długów w walucie czeskiej oraz zdobycia kapitału obrotowego. Zobowiązania nasze w walucie czeskiej miały być pokryte ze sprzedaży Domu Nauczycielskiego. Ponieważ Macierz Szkolna w obrębie Czechosłowacji nie była w stanie zapłacić ustalonej ceny kupna, musieliśmy jej przyznać ponownie znaczny opust (okrągło 250.000 K cz.), wskutek

czego musieliśmy nasze zobowiązania w walucie czeskiej pokryć w inny sposób. Dzięki ciągłym zabiegom i wysiłkom z naszej strony udało się nam pokryć nasze długi czeskie, które do dziś dnia zagrażają istnieniu niejednej instytucji na Śląsku, tak, że w obecnej chwili sprawa długów czeskich została dla nas załatwiona ostatecznie, to znaczy wszystkie długi zostały spłacone. Stało się to jednakowoż dopiero z początkiem roku 1923. Z powodu opustu, przyznanego Macierzy Szkolnej, powiększyły się jednakowoż nasze długi w walucie polskiej w porównaniu z zeszłym rokiem.

Wysiłki przyszłej Dyrekcji i Rady Nadzorczej muszą iść w tym kierunku, ażeby wszystkie zobowiązania w markach polskich zredukować, względnie umorzyć w r. 1923, co by się dało skutecznie po ewentualnem utworzeniu spółki akcyjnej, któraby objęła pewne działy dotychczasowej spółdzielni. Ażeby wynagrodzić członkom straty, spowodowane spadkiem pieniądza, zostaną udziały, złożone w spółdzielni, odpowiednio przewalutowane. Za rok bieżący proponuje Dyrekcja 50-procentową dywidendę dla członków.

Obecna Dyrekcja ustępuje po tizech-letniej działalności. Praca ta, prowadzo-

na bez kapitału własnego, w warunkach bardzo ciężkich, została uwieńczona jednak pomyślnym skutkiem. Wśród polskich instytucyj na Śląsku zajmujemy dzisiaj jedno z pierwszych miejsc, mimo braku poparcia ze strony naszych czynników miarodajnych w porównaniu z innemi instytucjami. To, co mamy, zdobyliśmy własną pracą, a dorobkiem naszym są obiekty o wielkiej wartości. Obecnie trzeba nam tylko utrzymać nasz stan posiadania, rozwijać i powiększać go, oraz zdobywać kapitał, potrzebny do prowadzenia tak poważnego przedsiębiorstwa. Obowiązek ten spadnie na barki nowego Zarządu.

W warunkach tak ciężkich, w jakich pracowała Dyrekcyja, gdzie szereg firm starych i zasobnych straciło prawie cały majątek, nie obyło się naturalnie również bez błędów. Najważniejszym z nich, to wiara w walutę polską. Zaufanie to okupiliśmy ciężko również, jak szereg innych firm, oraz prawie wszyscy obywatele, szczególnie tutaj na pograniczu. Tak samo sprzedaż Domu Nauczycielskiego okazała się dla nas ofiarą bardzo ciężką, a dla Macierzy Dom Nauczycielski stał się obiektem, który przysparza jej dużo kłopotów.

Biorąc jednak pod uwagę całość, poddajemy się z całym spokojem poważnej krytyce członków, bo mamy tę świadomość, że to, co leżało w naszej mocy, zrobiliśmy, a nie mając z początku odpowiedniego doświadczenia na tem polu i poparcia ze strony sfer kompetentnych, zrobiliśmy o wiele więcej, niż zrobili inni, którzy pracowali w warunkach o wiele szczęśliwszych.

Sukcesy te znaczne ma instytucja nasza do zawdzięczenia wyteżonej pracy wszystkich członków Dyrekcji i personalu przy poparciu Rady Nadzorczej. W pierwszym rzędzie zawdzięczamy jednak to, co dziś mamy, inicjatywie i pracy niezmordowanej, pozbawionej wszelkiego egoizmu, naczelnego dyrektora p. Pawła L a z a r a, który z rzadkiem poświęceniem starał się rozwinąć instytucję jak najbardziej. Z początku rozwój ten szedł gładko, później, kiedy instytucje polskie finansowe znalazły się same w ciężkiej sytuacji i wycofały nam kredyty, rozwój ten stanął, a nawet musieliśmy z wielu działów zrezygnować. Lecz pozostały nam najważniejsze i te rozwijają się dalej mimo ciężkich warunków. Ustępującemu dyrektorowi Lazarowi należy się ze strony instytucji jak najserdeczniejsze podziękowanie oraz trwa-

ła pamięć. Oby udało się naszej instytucji i w przyszłości pozyskać ludzi na naczelne stanowiska o tak wielkim optymizmie pracowitości, uczciwości i sumienności, jaka cechowała dyr. Lazara. Oby nowy Zarząd potrafił poprowadzić instytucję w kierunku wytkniętym! Obyśmy za dalsze trzy lata stali się potęgą jeszcze o wiele większą niż dotąd! Oby nauczycielstwo polskie na Śląsku potrafiło utrzymać ufundowane placówki i dać im podstawę tak trwałą, że żadna siła nie potrafiłaby ich zniszczyć!

Jeżeli chcemy ten cel osiągnąć, musimy się bardziej niż dotąd skupić, musimy pozostawić na uboczu wszystko, co nas dzieli, a razem dążyć do osiągnięcia naszych celów. Przedewszystkiem zaś musimy poprzeć ludzi, których stawiamy na czele instytucji, na każdym kroku, bo w dzisiejszych czasach łatwo się zniechęcić, a wtedy trudno będzie osiągnąć coś trwałego, przeciwnie łatwo zniszczyć to, co już istnieje. Niech żadna szkoła polska nie ominie nigdy własnej księgarni, niech każdy z nas stara się podnieść własną instytucję na każdym kroku, a wtedy rozwój nasz będzie się wzmacniał, zaś ludzie, stojący na czele, będą mieli pracę łatwiejszą, widząc naokoło życzliwą atmosferę, zamiast dotkliwej i nieuzasad-

nionej często krytyki, a wtedy każdy z nich i wielki trud potrafi pokonać, bo nie będzie się czuł sam, lecz tylko jednym członkiem wielkiego zastępu przodowników, pracujących na niwie społecznej i gospodarczej dla dobra nauczycielstwa i społeczeństwa polskiego.

W skład Dyrekcji wchodził panowie: 1. Paweł Lazar; 2. Michał Cieślar; 3. Andrzej Koźdoń; 4. Jerzy Rabin; 5. Tadeusz Golachowski; 6. Paweł Zientek.

W skład Rady Nadzorczej wchodził pp.: 1. Heczko Jan, prezes; 2. Anders Antoni, wiceprezes; 3. Wojnar Jan, sekretarz; 4. Wilczek Józef, zast. sekretarza; 5. Dr. Michał Bielak; 6. Bogocz Franciszek; 7. Buchta Józef; 8. Krygiel Jan; 9. Kubok Jan; 10. Michejda Jerzy; 11. Michejda Józef; 12. Obracaj Jerzy; 13. Ofiok Jan; 14. Szewczyk Erwin; 15. Żebrok Jan.

Obecnie ustępują wszyscy członkowie Dyrekcji, zaś z Rady Nadzorczej pp.: Wilczek Józef, Heczko Jan, Buchta Józef, Szefczyk Erwin, Żebrok Jan.

Ruch członków.

Stan członków z dnia 31. grudnia 1921	348
Ilość członków przyjętych w roku 1922	4
Razem . . .	352
Wystąpiło	1
Stan członków z dniem 31. grudnia 1922	351

Rachunek udziałów.

L. p.	Wyszczególnienie	Winien	Ma
1.	Stan z dnia 31. grudnia 1921	7,648.418.82	
2.	Przypisana dywid. za rok 1921 . . .	980.998.—	
3.	Wpłaty w r. 1922 .	5,207.768.83	
4.	Wypłaty w r. 1922		319.826.52
5.	Stan udziałów z d. 31. grudnia 1922 .		13,517.359.13
	Suma . .	13,837.185.65	13,837.185.65

Obrót ogólny za rok 1922.

L. p.	Rachunki	S u m y		S a l d a	
		Winien	Ma	Winien	Ma
1.	Kasa	661,615.501.68	656,921.777.04	4,693.724.64	
2.	Towary	765,786.758.25	838,767.533.54		72,980.775.29
3.	Koszta handlowe	497,489.037.28	305,509.738.28	191,979.299.39	
4.	Ruchomości	62,553.005.51	25,883.873.09	36,669.132.42	
5.	Rachunki bież.	2,370,565.956.81	2,515,358.109.38		144,792.152.57
6.	Obrót wewn.	1,234,570.802.24	1,234,570.802.24		
7.	Nieruchomości	15,026.493.94	7,595.047.—	7,431.446.94	
8.	Udziały	319.826.52	13,837.185.65		13,517.359.13
9.	Kapitał rezerw.	730.—	6,073.735.87		6,073.005.87
10.	Papiery wart.	2,189.734.60	133.127.50	2,056.607.10	
11.	Weksle	17,799.050.—	17,799.050.—		
12.	Inne rachunki	6,031.461.89	11,498.379.52		5,466.917.63
	Suma	5.633,948.359.11	5.633,948.359.11	242,830.210.49	242,830.210.49

Rachunek strat i zysków.

L. p.	Wyszczególnienie	Straty	Zyski
1.	Zysk z rachunku towarów		217,179.248.29
2.	Koszta handlowe: a) zapłacone . . . . . b) zaległe	192,495.452.39 19,562.500.—	
3.	Zysk z rachunku ruchomości		5,855.204.04
4.	Zysk z rachunku nieruchomości		5,211.762.94
5.	Zysk z innych rachunków		5,466.917.63
6.	Potrącenie z rachunku wierzytelności (7 proc.) . .	14,230.643.51	
7.	Czysty zysk	7,424.537.—	
	Suma . .	233,713.132.90	233,713.132.90

Bilans.

L. p.	Przedmiot	Stan czynny	Stan bierny
1.	Gotówka i waluty	4,693.724.64	
2.	Papiery wartościowe	2,056.607.10	
3.	Towary	144,114.913.—	
4.	Ruchomości	42,524.336.46	
5.	Nieruchomości	12,643.209.88	
6.	Wierzytelności	189,064.268.36	
7.	Udziały członków		13,517.359.13
8.	Rachunek akcji		50,000.000.—
9.	Kapitał rezerwowy		6,073.005.87
10.	Rachunki bieżące		298,519.657.46
11.	Zaległości		19,562.500.—
12.	Zysk		7,424.537.—
	Suma . .	395,097.059.08	395,097.059.08

000335/